

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2022. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.12.40>
УДК 332.12

*Ю. А. Романовська,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1099-0787>*

*М. С. Складанюк,
здобувач освітнього ступеня «бакалавр»,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7082-373X>*

АДАПТАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ ДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ

*Yu. Romanovska,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance,
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of Trade and
Economics, Ukraine
M. Skladaniuk,
Student, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of Kyiv National University of
Trade and Economics, Ukraine*

ADAPTATION OF THE BANKING SECTOR TO THE IMPLEMENTATION OF MARITAL LAW

Наведено, що раптовими каталізаторами для кожної сфери бізнесу та економіки у 2020 році стала пандемія COVID-19 та у 2022 році – запровадження воєнного стану в Україні. У статті визначено механізми адаптації банківського сектору до запровадження воєнного стану. Доведено, що головне місце в процесі адаптації відведено Національному банку України, який виступив регулятором фінансової системи. Підкреслено, що важливим механізмом регулювання банківського сектору є облікова ставка. Обґрунтовано роль Кабінету Міністрів України в процесі адаптації фінансової системи нашої країни до запровадження воєнного стану. Наведено головну умову для активного впровадження діджиталізації – високий показник розвитку безготівкових розрахунків, показує готовність населення до змін у цьому напрямку. Висвітлено основні принципи організації роботи банківських установ в екстремальних умовах.

In the modern world, all spheres of human activity are constantly improving and looking for new ways of development. Sudden catalysts for every sphere of business and economy in 2020 were the COVID-19 pandemic and in 2022 - the introduction of martial law in Ukraine. Banking institutions needed to get on the path to digitalization. Digitization in the banking economy has gained rapid development in recent years. The banking sector has experienced significant upheavals and continues to fulfill its obligations despite the uncertainty of situations in certain regions. At the beginning of hostilities, the banking sector played the role of a stabilizer of the situation and support of the population. This is done by reforming approaches to customer interaction.

In recent years, the transition of the banking sector from a product-oriented approach to a client-oriented one has been observed. The adaptation of the banking sector to the introduction of martial law took place quickly and in an organized manner. The main place in this was given to the National Bank of Ukraine, which acted as the regulator of the financial system.

Another important regulatory mechanism is the discount rate. The accounting rate was not raised immediately, but only in June. This made it possible to maintain a sufficient level of international reserves and ensure macro-financial stability in the country. The main condition for the active implementation of digitalization is a high rate of development of non-cash payments. It shows the readiness of the population for changes in this direction. The introduction of martial law significantly affected all indicators of banks, both their incomes and expenses changed. The total losses of Ukrainian banks in the first half of 2022 amounted to UAH 4.6 billion. This is explained by the formation of reserves for expected losses from the consequences of the war. As of July 1, 47 out of 68 Ukrainian banks with a positive financial result in the first half of the year passed, while 21 banks turned out to be unprofitable.

All banks react differently to extreme situations: some introduce new services, others direct their efforts to support their customers and employees. However, in general, the entire banking system works as a single mechanism that is ready to deal with any situations.

Ключові слова: банківський бізнес, адаптація, екстремальні умови, фінансова система, валютне регулювання.

Key words: banking business, adaptation, extreme conditions, financial system, currency regulation.

Вступ. У сучасному світі всі сфери людської діяльності постійно вдосконалюються та шукають нові шляхи розвитку. Проте темпи даних процесів залежать від багатьох зовнішніх факторів. Коли суб'єкт господарювання стикається з стресовою ситуацією, він повинен швидко відреагувати на неї та прийняти рішення, які допоможуть покращити та оптимізувати усі робочі процеси. Як наслідок, це прискорює його розвиток. Такими раптовими каталізаторами для кожної сфери бізнесу та економіки у 2020 році стала пандемія COVID-19 та у 2022 році – запровадження воєнного стану в Україні. Спершу карантинні обмеження змусили усіх перейти в режим

онлайн та звикати до дистанційної роботи. А потім розгорнення повномасштабної війни на території нашої держави змусили дотримуватися певних правил, щоб підвищити безпеку громадян. Найголовнішим правилом стало мінімізувати необхідність покидати будинки та укриття і відвідувати громадські місця чи певні установи.

Такі умови функціонування зачепили й банківський бізнес. Банківським установам було необхідно стати на шлях до цифровізації. Для певних банків потрібно було просто пришвидшити процеси уже запущені раніше. Але були й банки, для яких це стало новим досвідом. Загалом, діджиталізація у сфері банківської економіки набула швидких темпів розвитку в останні роки. Вона є запорукою економічного зростання будь-якої країни. Впровадження цифрових технологій дозволяє спростити роботу всіх без виключення суб'єктів господарювання, дає змогу прискорити темпи їх розвитку. Особливо це помітно в банківському секторі. Банки ще довго могли надавати перевагу класичній концепції та обслуговувати клієнтів традиційними способами, проте ті екстремальні умови, в яких опинилася Україна в останні роки, трансформували користувачів банківських послуг та їх побажання.

Аналіз досліджень. Проблема економіки та банківської системи в умовах воєнного стану присвячена певна кількість праць вчених, зокрема Ю. Глущенко, М. Ведмідь, О. Неізнана, А. Григорук, Л. Литвин та інші [1; 2]. Питання діджиталізації протягом останніх років перебувають у фокусі уваги науковців, аналітиків і експертів державних установ і міжнародних організацій; відповідна інформація досить часто висвітлюється на офіційному сайті НБУ, Міністерстві фінансів та на різних інтернет-порталах, зокрема на Banker.ua. Особливості розвитку digital-технологій, націлених на зміцнення фінансової безпеки банківської сфери досліджено в роботах таких учених, як Н. Холявко, О. Козлянченко, В. Баранова, Я. Андреева, Н. Сташкевич та інші [2-4]. Дослідженню формування та реалізації електронних банківських послуг в Україні присвячені праці М. Диба, Ю. Гарнего, І. Андрушків, Л. Надієвець та інші [4-6]. Незважаючи на певний інтерес фахівців до заявленої тематики

залишається необхідність подальшого дослідження подальшого функціонування банківської сфери в умовах зовнішньої агресії в процесі динамічного розвитку інформаційних технологій.

Метою статті є дослідження адаптації банківського сектору до запровадження воєнного стану з використанням сучасних інформаційних технологій у банківському секторі, що сформувались під впливом процесів діджиталізації економіки.

Виклад основного матеріалу. Усі сфери людського життя чутливі до різних екзогенних та ендогенних факторів. Одним з таких факторів на початку 2022 року стало повномасштабне вторгнення з боку сусідньої країни-агресора і, як наслідок, запровадження воєнного стану. Це змінило організацію діяльності в усіх сегментах бізнесу. Банківський сектор не став виключенням, який зазнав значних потрясінь та продовжує виконувати свої зобов'язання не зважаючи на невизначеність ситуацій в окремих регіонах. Банківська сфера виконала на початку воєнних дій та продовжує виконувати важливу роль в стабілізації ситуації та підтриманні населення, що здійснюється за допомогою реформування підходів щодо взаємодії з клієнтами.

Банківські установи, які розуміли необхідність адаптувати способи надання послуг під нові очікування клієнтів, почали швидко імплементувати інноваційні технології в свою діяльність. Справді багато клієнтів змінили свою думку щодо користування банківськими послугами дистанційно. Пандемія вплинула практично на всіх клієнтів та переконала їх, що отримувати необхідні послуги дистанційно – зручніше. Але все ж ще лишилася категорія клієнтів, що категорично ставилася до користування цифровим банкінгом. Проте запровадження воєнного стану остаточно переконало практично усіх громадян щодо можливості взаємодіяти з банком в режимі онлайн. Коли це стало питанням особистої безпеки, а не простого бажання, надзвичайно велика кількість людей перейшла до такого формату отримання банківських послуг.

Також протягом останніх років спостерігається перехід банківської сфери від продуктоорієнтованого підходу до клієнтоорієнтованого [2-7]. Особливістю

даного підходу є максимальна концентрація на потребах клієнтів яка враховує широкий асортимент послуг для максимального задоволення користувачів банківських послуг. Все це можливо реалізувати в умовах воєнного стану завдяки активному розвитку діджиталізації. Банкам важливо розуміти, які механізми допоможуть їм підтримувати діджиталізацію на високому рівні, впроваджувати нові продукти, швидко реагувати на запити користувачів та, загалом, задовольняти потреби своїх клієнтів у повному обсязі.

Адаптація банківського сектору до запровадження воєнного стану відбулася швидко та організовано. Головне місце в цьому було відведено Національному банку України, який виступив регулятором фінансової системи.

У перші дні війни Нацбанк прийняв низку важливих рішень. Одним із них було зафіксувати курс гривні на рівні 29,25 грн./дол. США та 31,62 грн./євро. Встановлення фіксованого курсу дає змогу Національному банку контролювати інфляційні процеси та стежити за їх динамікою, а також підтримувати безперебійну роботу фінансової системи. Це ключова передумова для стабільної роботи економіки, яка є життєво необхідною в умовах війни.

Через 5 місяців війни виникла необхідність переглянути фіксовані курси та перевести їх на новий рівень, оскільки відбулися зміни не лише в нашій економіці, а й у світовій. Так, з 21 липня 2022 року встановлено нові курси: 36,57 грн./дол. США та 35.50 грн./євро. Таке валютне регулювання збільшить конкурентоспроможність українських виробників, зближить курсові умови для різних груп бізнесу та населення, та підтримає стійкість економіки в умовах війни [7].

Ще одним важливим механізмом регулювання є облікова ставка. Облікова ставка НБУ – норма відсотка, що стягується Національним банком України при рефінансуванні комерційних банків. Вона є монетарним інструментом, за допомогою якого Нацбанк встановлює для суб'єктів грошово-кредитного ринку орієнтир щодо вартості залучених та розміщених грошових ресурсів.

Облікова ставка була підвищена не одразу, а лише в червні. З 03.06.2022 вона встановлена на рівні 25%. Дане рішення й надалі позначатиметься на

зростанні ринкових ставок. Збільшення привабливості гривневих активів разом із коригуванням офіційного обмінного курсу знизить попит на валютному ринку. Це дасть змогу підтримувати достатній рівень міжнародних резервів і забезпечувати макрофінансову стабільність в країні [9].

Були вжиті також додаткові заходи для врівноваження попиту та пропозиції на валютному ринку.

По-перше, встановленні певні обмеження на операції з валютою за кордоном:

- кореговано ліміт на зняття готівки у валюті з гривневих платіжних карток у розмірі 12,5 тис. грн. (в еквіваленті) на сім календарних днів;
- зменшено ліміт на P2P перекази із платіжних карток українських банків до 30 тис. грн. (в еквіваленті) на місяць;
- встановлено щомісячний ліміт на розрахунки у розмірі 100 тис. грн. (в еквіваленті), проте це обмеження пересічні громадяни на собі не відчують [7].

Перераховані вище кроки дають змогу скоротити витрачання міжнародних валютних резервів на напрямки, що не є найважливішими для країни під час війни.

По-друге, нещодавно НБУ дозволив банкам здійснювати продаж безготівкової валюти з наступним її розміщення на депозит за певними умовами. Спершу це були вклади на строк не менше трьох місяців, без можливості поповнення та без права дострокового розірвання. В кінці терміну можна або перерахувати кошти на гривневу картку по офіційному валютному курсу на день завершення дії депозиту, або замовити отримання готівкової валюти у касі банку.

З 21 жовтня НБУ затвердив ще один варіант відкриття валютних депозитів з деякими відмінностями. Основне нововведення полягає в тому, що по завершенню терміну депозиту валюту не можна отримати в готівковій формі, вона автоматично буде конвертована в гривні за офіційним курсом. Також мінімальний строк зріс до 6 місяців і знято обмеження за сумою вкладу.

В результаті вкладник отримає свій початковий капітал, відсоток по депозиту, а також додаткову винагороду у вигляді різниці між курсом на день відкриття та курсом на день завершення вкладу (якщо така зміна відбудеться).

Такий депозит не виступає інструментом для отримання прибутку, а більше має на меті допомогти клієнту застрахувати свої заощадження від нестабільного курсу та його можливої зміни в майбутньому [11].

Ще одним важливим рішенням, яке НБУ ухвалив одразу зранку 24 лютого, було відкриття спеціального мультивалютного рахунку для збору коштів на підтримку Збройних Сил України. Загалом за період повномасштабного вторгнення було зібрано 21, 7 млрд. грн. Перераховували на нього кошти як українські фізичні та юридичні особи, так і представники багатьох країн світу, а саме США, Великобританії, Німеччини, Швеції, Фінляндії, Польщі, Швейцарії, Норвегії, Австралії, Франції, Канади, Болгарії, Гонконгу та багатьох інших [12].

Допомогти фінансовій системі нашої країні адаптуватися до запровадження воєнного стану зумів і Кабінет Міністрів України, що ухвалив рішення про випуск військових облігацій. Військові ОВДП мають на меті акумулювати кошти громадян у вигляді позик і спрямовувати їх на задоволення потреб Збройних Сил України. Депозитарій Національного банку, в свою чергу, забезпечує розміщення, облік та обслуговування обігу військових ОВДП. За даними станом на 31 жовтня 2022 року таким чином було залучено 107 045,4 млн. грн., 1 399,2 млн. дол. США та 468,4 млн. євро [16].

Усі ці заходи несуть тимчасовий характер та діють лише під час воєнного стану, оскільки економіці нашої країни потрібна підтримка в такий непростий час [12].

Тепер розглянемо банківський сектор в меншому масштабі, а саме в розрізі окремих банків. Запровадження воєнного стану значно вплинуло на їх роботу. Банки не лише вистояли перед новими жорсткими умовами, а й продовжили активно розвиватися. В цьому їм значно допоміг високий рівень діджиталізації, який вони досягли раніше. Незважаючи на початок війни, запускалися нові

цифрові продукти, розвивалося дистанційне обслуговування та наявні продукти, щоб українці так само швидко і безпечно могли здійснювати фінансові операції.

У перші ж дні повномасштабного вторгнення банки проявили максимальну готовність до подій. Моментально приймалися потрібні рішення, ситуація трималася під контролем, наскільки це було можливо. В першу чергу, банкам потрібно було доставити в банкомати велику кількість готівки, тому що першим бажанням людей під впливом паніки було зняти кошти з карток. Особливо важко та небезпечно це було зробити там, де одразу розпочалися активні воєнні дії та ракетні обстріли. Незважаючи на це банки все одно зробили все можливе, щоб послабити хвилювання громадян та забезпечити їх підтримкою, що була такою важливою та необхідною [8].

Дуже важливим стало подумати не лише про безпеку клієнтів, а й також працівників банківських установ. По мірі можливостей були створенні укриття та забезпечені речами першої необхідності та «новими» місцями для роботи там. Проте по-перше, не у всіх областях таке можна було зробити, а по-друге, значна кількість робітників переїжджали у більш безпечні міста. Тут корисним став досвід діджиталізації, отриманий за роки пандемії коронавірусу, який дав змогу перевести працівників на дистанційну роботу. Таким чином, вони могли знаходитися в безпеці і одночасно по максимуму опрацьовувати запити клієнтів віддалено. Це дало змогу не зупиняти роботу банків та забезпечити вчасне проведення всіх транзакцій, зокрема грошових переказів.

Головною умовою для активного впровадження діджиталізації є високий показник розвитку безготівкових розрахунків. Адже саме він показує готовність населення до змін у цьому напрямку. Розглянемо окремі елементи розвитку безготівкових розрахунків в Україні за 2021 рік. Дані наведено у таблиці 1.

Таблиця 1. Окремі елементи розвитку безготівкових розрахунків в Україні за 2021 рік

Показник	Кількісні дані
Частка безготівкових розрахунків платіжними Картками	90,1% (у минулому році цей показник становив 87%)
Кількість платіжних карток	89,1 млн.шт. (показник зріс на 21,3%)
Безготівкові операції з використанням платіжних карток	7 039,9 млн шт. на суму 3 099,1 млрд грн. (це більше на 35,1% та 40,3% відповідно, ніж у минулому році)
Частка безконтактних платежів	75,4% (майже кожна друга платіжна картка – безконтактна, а кожна сьома – токенизована)
Кількість платіжних терміналів	10,7 тис. шт. на 1 млн. населення (рік тому – 9,4 тис. шт.)

**Джерело: систематизовано автором на основі [9]*

Таким чином, велика частина населення готова сприймати імплементацію інноваційних технологій в банківській сфері. Ще однією вагомою причиною запроваджувати діджиталізацію в банківській діяльності є скорочення операційних витрат та оптимізація торгових мереж. Дистанційне банківське обслуговування створить умови, при яких буде достатньо невеликої кількості фізичних відділень, або ж і зовсім не буде необхідності в них.

Запровадження воєнного стану значно вплинуло на усі показники банків, змінилися як і їх доходи, так і витрати. Загальні збитки українських банків у першому півріччі 2022-го склали 4,6 млрд. грн. Як зазначив НБУ, такий показник пояснюється формуванням резервів під очікувані збитки від наслідків війни. Станом на 1 липня із 68 українських банків із позитивним фінансовим результатом перше півріччя пройшло 47 з них, тоді як 21 банк виявився збитковим [10]. Деякі з них представлені в таблиці 2 .

Витрати, з одного боку, зменшилися, тому що багато відділень призупиняли свою роботу і тому знизилися певні організаційні витрати (наприклад, оплата комунальних послуг). З іншого боку багато банків старалися підтримувати своїх працівників і допомагати їм переїхати в більш безпечні області, що в свою чергу збільшило витрати на утримання персоналу.

Таблиця 2. Фінансовий результат певних банків за перше півріччя 2022 року

Назва банку	Фінансовий результат за перше півріччя 2022 року
Ощадбанк	-4,03 млрд грн
Альфа-Банк	-2,346 млрд грн
UKRSIBBANK	+724,1 млн грн
ПРАВЕКС БАНК	-80,4 млн грн
Кредобанк	+58,35 млн грн
ТАСКОМБАНК	+12,85 млн грн
Південний	+309,8 млн грн

**Джерело: систематизовано та представлено графічно автором на основі [10].*

Що ж стосовно доходів, то в основному вони знижувалися: деякі клієнти забрали свої кошти з банківської системи; було знижено ставки за споживчими кредитами; запроваджено кредитні канікули тощо. Також, було створено багато послуг, які були спрямовані на підтримку населення, а не на отримання прибутку.

Наступним викликом, з яким стикнулися більшість керівників банків, стала різна емоційна реакція працівників на дану ситуацію. Оскільки люди всі різні, то ставлення і поведінка в екстремальних умовах теж відрізнялася. Тому керівники мали знайти підхід до кожного співробітника, допомогти йому впоратися з особистими хвилюваннями та знайти індивідуальний підхід до організації робочих процесів [2].

Робота на високому рівні онлайн сервісів, а саме мобільних додатків, інтернет-банкінгу, чатів служб підтримки тощо, виявилася також надзвичайно важливою у зв'язку з тим, що багато громадян виїхало за кордон і відчули потребу у користуванні українськими банківськими картками в інших країнах [10].

Більшість банків міжнародних груп, які провадили свою діяльність на ринку росії, по можливості припинили роботу в тій країні. Проте зрозуміло, що одразу це здійснити неможливо, тому що банк має певні зобов'язання і клієнтські заборгованості. Тому потрібно спочатку правильно закрити всі процеси, щоб, як мінімум, не лишити компаніям неоплачені кредити [2].

За даними Національного банку України банківська система сьогодні працює безперебійно, попри масовані ракетні удари по території України. Національний банк перебуває на постійному зв'язку з банками та вживає всіх необхідних заходів для їхньої нормальної роботи [15]. Протягом всього періоду російської агресії комерційні банки забезпечують функціонування своїх сервісів в дистанційному режимі, а роботу відділень перевели в безпечний формат. Також система електронних платежів Національного банку, до якої підключені банки, працює у звичайному режимі, що дозволяє здійснювати платежі клієнтів у штатному режимі та без перебоїв.

Також у звичайному режимі працюють міжнародні карткові платіжні системи, НПС «ПРОСТІР», Система BankID НБУ. Безготівкові розрахунки функціонують у штатному режимі, зокрема через POS-термінали або віддалені канали обслуговування (мобільний та інтернет-банкінг). Торговельна мережа – магазини, аптеки, АЗС – безперебійно приймають безготівкову оплату. Надаючи перевагу безготівковим розрахункам ніж відвідування банківських відділень, громадяни залишаються в безпеці попри підвищену загрозу повторних ракетних ударів.

Отже, фінансовий фронт має вагомe значення в наближенні нашої перемоги. Банківська система є «кровоносною системою» економіки. Як бачимо, вона вистояла та впоралася з підкоренням такої надзвичайної ситуації. Це видно як і з загальної роботи банківської сфери по тим рішенням, які приймав Національний банк, так і з роботи окремих банківських установ. Усі банки по-різному реагують на екстремальні ситуації: одні впроваджують нові послуги, інші спрямовують сили на підтримку своїх клієнтів та працівників. Проте в цілому вся банківська система працює як єдиний механізм, котрий готовий боротися з будь-якими ситуаціями та пройде будь-які випробовування завдяки прийняттю правильних рішень та злагодженій роботі.

Література

1. Глущенко Ю. А., Ведмідь В.О. Діджиталізація та цифрові трансформації банківської системи України. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2022. № 4. С.80-89.
2. Неізнана О. В., Григорук А. А., Литвин Л. М. Сучасні інструменти підтримки фінансової стійкості України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 39. С. 1–7.
3. Холявко Н. І., Козлянченко О. М. Світові тенденції діджиталізації банківського сектора. *Проблеми економіки*. 2021. № 2 (48). С. 217-224.
4. Баранова В. Г., Андрєєва Я. С., Сташкевич Н. М. Сучасні тенденції фінансового інжинірингу в банківській системі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2019. Вип. 37. С. 85–90.
5. Диба М. І., Гарнего Ю. О. Діджиталізація економіки: світовий досвід та можливості розвитку в Україні. *Фінанси України*. 2018. № 7. С. 50–61.
6. Андрушків І. П., Надієвець Л. М. Діджиталізація в банківському секторі: світовий та вітчизняний досвід. *Проблеми економіки*. 2018. № 4. С. 195–200.
7. Виступ Голови Національного банку Кирила Шевченка під час пресбрифінгу щодо рішень з монетарної політики. URL: <https://cutt.ly/6BFYC02> (дата звернення 16.10.2022).
8. Гнидюк І., Складанюк М. Розвиток Digital-технологій на ринку фінансових послуг України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 42. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1642> (дата звернення 20.10.2022)
9. Облікова ставка НБУ 2022. Мінфін. URL: <https://cutt.ly/DBFUwHf> (дата звернення 21.10.2022)
10. Романовська Ю.А., Складанюк М.С. Діджиталізація банківського сектору в умовах пандемії. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. URL: <https://cutt.ly/eDR0hCU>. DOI: 10.32782/2524-0072/2022-36-4. (дата звернення 16.10.2022).
11. В НБУ розповіли про особливості нових депозитів із захистом від зміни валютного курсу. URL: <https://cutt.ly/qNItYJx>. (Дата звернення: 01.11.2022).

12. НБУ. Про спецрахунок на потреби оборони. URL: <https://cutt.ly/mNlrY3H>. (Дата звернення: 01.11.2022).

13. Галина Жукова, Credit Agricole Bank. Неможливо уявити такої відданості та лояльності до клієнтів банку під час війни в іншій країні. URL: <https://cutt.ly/XNIefK1> (дата звернення 01.11.2022).

14. Збиток банківського сектору в першому півріччі 2022-го склав 4,6 млрд грн – НБУ. URL: <https://cutt.ly/mBmaeuq> (дата звернення 3.11.2022).

15. НБУ. Банківська система працює. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivska-sistema-pratsyuє> (дата звернення 27.11.2022)

16. НБУ. Статистика щодо продажу та погашення ОВДП. URL: <https://cutt.ly/SNIe76w> (дата звернення 01.11.2022).

References

1. Hluschenko, Yu. A. and Vedmid', V.O. (2022), “Digitization and digital transformations of the banking system of Ukraine”, *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol. 4, pp. 80-89.

2. Nieizviestna, O. V. Hryhoruk, A. A. and Lytvyn, L. M. (2022), “Modern tools for supporting the financial stability of Ukraine in the conditions of martial law”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 39, pp. 1-7.

3. Kholiavko, N. I. and Kozlianchenko, O. M. (2021), “World trends of digitization of the banking sector”, *Problemy ekonomiky*, vol. 2, no. 48, pp. 217-224.

4. Baranova, V. H. Andrieieva, Ya. S. and Stashkevych, N. M. (2019), “Modern trends of financial engineering in the banking system”, *Naukovyj visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Ekonomika i menedzhment*, vol. 37, pp. 85-90.

5. Dyba, M. I. and Harneho, Yu. O. (2018), “Digitalization of the economy: world experience and opportunities for development in Ukraine”, *Finansy Ukrainy*, vol. 7, pp. 50-61.

6. Andrushkiv, I. P. and Nadiievets', L. M. (2018), “Digitization in the banking sector: global and domestic experience”, *Problemy ekonomiky*, vol. 4, pp. 195-200.

7. The official site of National Bank of Ukraine (2022), “Speech by NBU Governor Kyrylo Shevchenko at Press Briefing on Monetary Policy Decisions”, available at: <https://cutt.ly/6BFYC02> (Accessed 16 October 2022).

8. Hnydiuk, I. and Skladaniuk, M. (2022), “The development of digital technologies in the market of financial services of Ukraine in the conditions of martial law”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 42, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1642> (Accessed 20 October 2022)
9. The official site of the Ministry of Finance (2022), “NBU discount rate 2022”, available at: <https://cutt.ly/DBFUwHf> (Accessed 21 October 2022).
10. Romanovs'ka, Yu.A. and Skladaniuk, M.S. (2022), “Digitization of the banking sector in the conditions of a pandemic”, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 36, available at: <https://cutt.ly/eDR0hCU>. (Accessed 16 October 2022). DOI: 10.32782/2524-0072/2022-36-4
11. The news portal Liga Zakon Business (2022), “The NBU spoke about the features of new deposits with protection against exchange rate changes”, available at: <https://cutt.ly/qNltyJx> (Accessed 1 November 2022).
12. The official site of National Bank of Ukraine (2022), “Special account for the needs of defense”, available at: <https://cutt.ly/mNIrY3H> (Accessed 1 November 2022).
13. The news portal Banker.ua (2022), “Halyna Zhukova, Credit Agricole Bank: “It is impossible to imagine such dedication and loyalty to the bank's customers during a war in another country”, available at: <https://cutt.ly/XNIefK1> (Accessed 1 November 2022).
14. The news portal Banker.ua (2022), “The loss of the banking sector in the first half of 2022 amounted to UAH 4.6 billion – NBU”, available at: <https://cutt.ly/mBmaeuq> (Accessed 3 November 2022).
15. The official site of National Bank of Ukraine (2022), “Banking System Remains Operational”, available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivska-sistema-pratsyuye> (Accessed 27 November 2022).
16. The official site of National Bank of Ukraine (2022), “Domestic Government Debt Securities Statistics: Placement and Redemption”, available at: <https://cutt.ly/SNIe76w> (Accessed 1 November 2022).

Стаття надійшла до редакції 02.12.2022 р.